

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **F. H.**, zastoupeného JUDr. Romanem Haisem, advokátem se sídlem Brno, Jiráskova 41, proti žalovanému: **Úřad městské části města Brna, Brno – střed**, se sídlem Brno, Dominikánská 2, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 5. 11. 2008, č. j. 30 Ca 124/2007 – 47,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 1. 5. 2007 rozpustil ve smyslu ustanovení § 12 odst. 5 zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*Zákon*“) shromáždění svolané žalobcem (dále také „*stěžovatelem*“). Jako důvod rozpuštění žalovaný prostřednictvím svého tajemníka Ing. R. N. uvedl, že se průvod odchýlil od stanoveného účelu a že směřuje k omezení lidských práv a svobod. Stěžovatel podal

proti tomuto rozhodnutí námitky, Krajský soud v Brně však svým v záhlaví citovaným rozsudkem dal za pravdu žalovanému, když rozhodl, že předmětné shromáždění bylo rozpuštěno v souladu se zákonem. Soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení.

II. Obsah kasační stížnosti

[2] Včas podanou kasační stížností stěžovatel brojí proti výroku I. rozsudku krajského soudu, kterým bylo rozhodnuto, že shromáždění bylo rozpuštěno v souladu se zákonem (§ 13 Zákona). Kasační stížnost je podána z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[3] Stěžovatel má předně za to, že krajský soud nesprávně posoudil způsob, jakým bylo shromáždění rozpuštěno. Poukazuje na to, že ačkoli soud měl k dispozici přesný audiovizuální záznam průběhu shromáždění, včetně momentu rozpuštění, nepovšiml si rozporu s ustanovením § 12 Zákona, kde je přesně popsán způsob, jakým má k rozpuštění dojít. Pochybení vidí ve dvou rovinách. Za prvé má za to, že zástupce úřadu měl při rozpouštění říci, že „*shromáždění je rozpuštěno*“, kdežto v daném případě zástupce žalovaného uvedl, že „*má shromáždění za ukončené*“. Dále tvrdí, že nebyl dodržen zákonný požadavek, aby byly sděleny důvody, pro které je shromáždění rozpouštěno. Žalovanému vytýká, že pouhá citace zákona, tj. sdělení, že se „*shromáždění odchýlilo od oznámeného účelu*“, tuto zákonnou povinnost nesplňuje. Námitkám mělo být proto vyhověno již kvůli těmto formálním nesrovnalostem.

[4] Nad to stěžovatel tvrdí, že došlo také k věcnému pochybení, když soud nesprávně vyhodnotil chování účastníků shromáždění (provolávání hesla Národní odpor, nošení transparentů a oblečení s tímto heslem) jako výzvu ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) Zákona, tedy výzvu k popírání nebo omezování osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení nebo k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti z těchto důvodů. Dle jeho názoru je z DVD záznamu, který byl proveden jako důkaz, zcela zjevné, že žádný z účastníků shromáždění takové výzvy nečinil. Stěžovatel nesouhlasí s názorem soudu, že důvody k rozpuštění byly dány již tím, že někteří účastníci se provoláváním či symboly hlásili k organizaci Národní odpor (dále také „NO“). Je přesvědčen, že používáním symbolů Národního odporu či provoláváním slov Národní odpor nelze naplnit důvody dané ustanovením § 10 odst. 1 Zákona tak, aby mohlo dojít k rozpuštění shromáždění. Rozporuje také samotný fakt, že Národní odpor je organizace, neboť prý nemá stanovy, hierarchii, orgány ani pevnou členskou základnu.

[5] V závěru své stížnosti zpochybnil stěžovatel kvalitu materiálů, ze kterých krajský soud při svém rozhodování vycházel. V prvé řadě uvedl, že znalec M., který vypracoval posudek, jenž sloužil jako podklad pro rozhodnutí o rozpuštění a kterým provedl důkaz i krajský soud, již v současné době není znalcem a jeho odbornost byla v minulosti opakovaně zpochybňována. Dále uvádí, že Ministerstvo vnitra, Česká rada pro oběti nacismu a sdružení Tolerance, z jejichž materiálů soud vycházel, nejsou institucemi, které mohou podávat relevantní nestranné informace použitelné jako důkaz.

[6] Stěžovatel žádá, aby zdejší soud nařídil ústní jednání ve věci a aby v jeho průběhu provedl důkaz znaleckým posudkem z oboru historie a politologie vypracovaný dr. Z. Z., který založil do spisu. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby zdejší soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

[7] Na výzvu soudu se k podané kasační stížnosti vyjádřil žalovaný. Ve svém vyjádření uvedl, že se stěžovatelem nesouhlasí a kasační stížnost navrhl zamítnout. Napadený rozsudek je dle jeho názoru správný a důvody pro podání kasační stížnosti, které uvádí stěžovatel, nejsou dány, neboť rozsudek ani řízení, které k němu vedlo, nebylo nezákonné ani nepřezkoumatelné a není ani zřejmé, jakými vadami mělo správní řízení trpět.

[8] Výhradu směřující proti formálním nedostatkům svého rozhodnutí označil žalovaný za výtku postrádající právního významu, neboť bylo údajně zcela zřejmé, jaký smysl prohlášení tajemníka mělo, i když použil slovo „ukončené“ místo v zákoně uvedeného „rozpuštění“. Námitku, že při rozpuštění nebyly uvedeny důvody, jak to vyžaduje zákon, odmítá žalovaný s tím, že uvedeny byly, a to jasným a srozumitelným způsobem.

[9] Žalovaný se také vyjádřil k povaze hnutí Národní odpor. Sdělil, že osoby sympatizující s tímto seskupením vyznávají neonacistické myšlenky včetně násilného prosazování svých idejí. Považuje za nepochybné, že sympatizanti tohoto hnutí vyjadřují svou příslušnost k němu prostřednictvím symbolů tohoto hnutí. To, zda Národní odpor je či není organizací s vnitřní hierarchií a stanovami, není dle názoru žalovaného rozhodující.

[10] Ke stěžovatelově žádosti o provedení důkazu znaleckým posudkem žalovaný uvádí, že svoji důkazní povinnost měl žalobce splnit již v předcházející fázi řízení a v tomto stupni již pro provedení tohoto důkazu nejsou dány důvody.

IV. Shrnutí podstatných skutečností obsažených ve spisovém materiálu

[11] Ze spisového materiálu zdejší soud zejména zjistil, že dne 28. 3. 2007 oznámil žalobce, že svolává shromáždění s předpokládaným počtem 500 účastníků, a to v centru města Brna dne 1. 5. 2007. Účelem shromáždění měl být prvomájový průvod. Na průběh shromáždění mělo dohlížet 20 pořadatelů označených bílou páskou umístěnou na paži. Z oznámení dále vyplývá, že v zastoupení svolavatele byl zmocněn jednat T. P.

[12] Jako reakce na oznámené shromáždění byl do správního spisu založen dopis (e-mail) místopředsedy České rady pro oběti nacismu T. J., podle kterého je shromáždění organizované Národním odporem, což je hnutí, které považuje za propagátora myšlenek nacismu. Dopis vyzývá žalovaného, aby využil všech prostředků k rozpuštění tohoto shromáždění. Dále je ve spise založena „Charakteristika organizace Národní odpor“, což je informační materiál projektu „Monitoring“ při občanském sdružení „Tolerance a občanská společnost“, určený pro média a veřejnost. Z něj vyplývá, že Národní odpor je neregistrovaná neonacistická organizace, která funguje na principu tzv. *leaderless resistance*, neboli hnutí/odpor bez vedení. Dále z materiálu vyplývá, že Národní odpor je součástí

mezinárodního neonacistického hnutí, které je založeno na myšlence nadřazenosti bílé rasy a otevřeně se (prostřednictvím webových stránek www.odpor.org, organizováním veřejných vystoupení, pořádáním koncertů neonacistických kapel) hlásí k ideologii nacionálního socialismu. Nepřímo (používáním symboliky ozubeného kola, kombinace barev černá-bílá-červená – „schwarz-weiss-rot“ a sloganů, např. Odpor Svobodný! Odpor Národní! Odpor Sociální!) také odkazuje přímo na hitlerovské Německo. Součástí ideologie Národního odporu je dle tohoto materiálu otevřený antisemitismus, vystupují ostře protiromsky. *„Národní odpor směřuje svou činností k potlačení práv a svobod jiných osob, propaguje nacionální socialismus, útočí na celistvost a historickou kontinuitu ČR. ...Veřejná shromáždění využívá Národní odpor k demonstraci síly, zastrašování veřejnosti, zejména příslušníků menšin, popírání, schvalování, zpochybňování nebo ospravedlňování nacistického genocidia. ...Demonstrace Národního odporu představují významné ohrožení vnitřní bezpečnosti ČR a bezprostředně zasahují do práv a svobod jejích obyvatel.“*

[13] Ve spisu je dále založen výňatek ze zpráv Ministerstva vnitra, především ze Zpráv o problematice extremismu na území České republiky a Zprávy o postupu státních orgánů při postihu trestných činů motivovaných rasismem a xenofobií. Výňatek obsahuje i shrnutí, podle kterého je Národní odpor identifikován jako extremistická organizace, která provádí monitoring svých nepřátel a vyzývá k jejich likvidaci. Komunikace příznivců hnutí probíhá pomocí sítě Internet.

[14] Založeny jsou rovněž články ze stránek odpor.org, a to mimo jiné článek „1. máj 2007: Společně proti kapitalismu“ a „Informace a pokyny pro účastníky prvomájové akce“. První článek vysvětluje důvody svolání shromáždění právě na 1. května a odvolává se na „nacionálně-socialistickou revoluci v roce 1933“, která odstranila „marxistické zneužití tohoto svátku“ a dala mu novou tvář, ve které: „první máj upomíná na to, že nacionální socialismus zajišťuje jednotlivého dělníka před tím, aby se někdy opět stal předmětem vykořisťování jednotlivými kapitalisty“. Druhý článek poskytuje informace o plánovaném průběhu shromáždění a dává účastníkům pokyny, jak se na shromáždění chovat. Mimo jiné vyzývá účastníky, aby si přinesli vlajky „schwarz-weiss-rot“ a aby si v rámci užšího kolektivu zvolili určitý stejnokroj. Účastníci se mají obléknout slušně a reprezentativně a bude po nich vyžadována přísná disciplína.

[15] Na audiovizuálním záznamu na DVD založeném ve spise, který byl proveden během řízení před krajským soudem jako důkaz, je zachycena podstatná část průběhu shromáždění včetně následného policejního zákroku. Zdejší soud ze záznamu zjistil následující informace. Účastníci shromáždění se scházeli v prostoru před brněnským hlavním nádražím, většina z nich měla na oblečení nebo pokrývkách hlavy nápisy Národní odpor, někteří účastníci nesli černo-červeno-bílou vlajku, v některých případech i s nápisem Národní odpor, několik účastníků mělo zahalenou tvář. Na místě bylo i osobní auto s reproduktorem, který hlásal heslo Národní odpor, v jeho oknech byly vlajky ve zmíněných barvách. Demonstranti se sešli v ulici Bašty, kde zformovali průvod. Dále je na záznamu vidět poradu, při které jeden z velících policistů zástupci žalovaného sdělil, že na místě je několik osob, u kterých je podezření z páchání trestného činu propagace a podpory hnutí ve smyslu § 260 trestního zákona ve fázi přípravy a že tyto osoby policie zadokumentovala. Policista zástupci úřadu dále sdělil, že v souladu se stanoviskem státního zástupce vyčká až do dokonání trestného činu a zatím nebude zasahovat. Trestného činu se

tyto osoby měly dopustit nošením transparentů a vlajek s nápisy Národní odpor. Na nahrávce je vidět, že policie zasáhla proti jednomu demonstrantovi a odvedla ho z místa shromáždění. Ze záznamu je dále patrné, že zástupce svolavatele, T. P., hovořil s policisty, kteří mu doporučili odstranit nápisy Národní odpor. Tajemník úřadu a policisté následně věc konzultovali se soudním znalcem dr. M. M., který jim sdělil, že Národní odpor je dle materiálů Ministerstva vnitra ČR řazen mezi neonacistické organizace. Poté zástupce žalovaného řekl svolavateli, že nápisy na oblečení nepovažuje za závadné, ale pokud průvod ponese vlajky s nápisy Národní odpor, shromáždění bude rozpuštěno. Své rozhodnutí žalovaný odůvodnil tím, že existuje rozsudek Nejvyššího soudu, podle kterého je NO organizace, která propaguje násilí. Po poradě s účastníky shromáždění zástupce svolavatele žalovanému sdělil, že byly odstraněny vlajky s nápisem NO, ale že čelní transparent s nápisem „NO – svobodný, sociální, národní“ odstraněn nebude. Žalovanému sdělil, že průvod za deset minut vyjde a že ostatní „je na něm“. Žalovaný věc zkonzultoval se znalcem M., který mu opět zopakoval, že NO je dle MV ČR řazena mezi neonacistické organizace.

[16] Následně je ze záznamu zřejmé, že shromáždění se dalo do pohybu, jeho účastníci začali provolávat heslo Národní odpor, nesli černo-červenobílé vlajky bez nápisu, první řada průvodu nesla velký transparent s nápisem „Národní odpor - svobodný, sociální, národní“ a vepředu jelo auto s reproduktorem hlásajícím heslo Národní odpor. Průvod šel ulicí Na Baštách až téměř k ústí do Masarykovy ulice, kde stála policie a zástupce žalovaného. Zde se průvod zastavil a zástupce žalovaného prostřednictvím megafonu oznámil účastníkům shromáždění, že průvod se odchytil od oznámeného účelu a že směřuje k omezení lidských práv a svobod. Poté prohlásil shromáždění za ukončené, vyzval pořadatele, aby se rozešli, účastníky poučil o tom, že pokud výzvy neuposlechnou, mohou být stíháni pro přestupek. Upozornil také na to, že pokud se demonstranti pokusí ve shromáždění pokračovat, zasáhne proti nim policie. Účastníci zůstali na místě a začali ještě důrazněji skandovat heslo Národní odpor. Svolavatel se s žalovaným ještě jednou pokusil dohodnout podmínky, za kterých by se shromáždění mohlo uskutečnit, tajemník však trval na odstranění nápisů Národní odpor, poté ale prohlásil, že již provedl určité prohlášení a že se podle něj musí účastníci zachovat. Zeptal se svolavatele, kolik času budou potřebovat na to, aby účastníci nastoupili do autobusů a odjeli.

[17] T. P. následně odešel zpět ke shromáždění a vyjednával s účastníky o odstranění nápisů Národní odpor. Dále je zachycena série vyjednávání mezi policií, žalovaným a zástupcem svolavatele o dalším postupu. Z jednání není zcela zřejmé, zda se hovoří o podmínkách, za kterých by účastníci shromáždění mohli dokončit, či o podmínkách, při jejichž splnění nedojde k zákroku policie. Na dalších záběrech je vidět, že demonstranti zůstali na místě a přijela k nim jízdní policie a vodní dělo. Následuje záznam policejního zásahu, při kterém byli účastníci vtlačeni zpět do ulice Bašty a dále na schodiště vedoucí k Denisovým sadům. Při zásahu bylo použito vodní dělo, demonstranti stále křičeli heslo Národní odpor a mávali vlajkami; jeden z nich držel transparent s nápisem „Zlikviduj kapitalismus“.

[18] Dne 14. 5. 2007 byla Krajskému soudu v Brně doručena „žaloba proti rozhodnutí správního orgánu o zákazu veřejného shromáždění“, již stěžovatel brojil proti rozhodnutí o zákazu shromáždění vydaném tajemníkem Úřadu městské části Brno – střed dne 1. 5. 2007.

Stěžejní žalobní námitky směřovaly proti údajnému spojení svolavatele a účelu shromáždění s organizací Národní odpor. Žalobce popírá, že by na shromáždění zval členy nebo zástupce této organizace, na shromáždění zval své přátele, kteří pozvánku tlumočili dál. O zveřejnění pozvánky na akci (článek „*Zveme Vás do našeho města Brna*“) na internetových stránkách www.odpor.org svolavatel údajně neměl tušení, o podrobnější pozvánce nazvané „Informace a pokyny pro účastníky prvomájové akce“, uveřejněné na téže stránce, se pak dozvěděl až z médií. K účasti osob, které na shromáždění propagovaly termín Národní odpor, uvedl, že toto sousloví pro něj představuje velice široký pojem a například vyjádření „národního odporu kapitalismu“ je podle něj legitimní politický názor, jehož hlásání je chráněno Listinou základních práv a svobod. Uvedl také, že neměl žádný důvod, natož povinnost žádat žalovaného nebo Policii ČR o ochranu shromáždění. Dle jeho názoru je povinností policie zajistit poklidný průběh řádně ohlášeného shromáždění. I v případě, že se na shromáždění objeví osoby, které porušují zákony, není možné ho hned rozpustit, policie musí nejprve zasáhnout pouze proti těmto osobám. Žalobce má za to, že kdyby bylo rozhodnutí žalovaného soudem potvrzeno, vznikl by tak precedent, podle kterého by úřady mohly zakázat jakoukoli demonstraci, kde by se vyskytli účastníci se symboly a transparenty označenými jako „národní odpor“ nebo jinak.

[19] Další část žaloby směřuje vůči posudku dr. M. M., znalce v oboru kriminalistika, specializace společenská závadnost textů a zástupné symboly, který sloužil jako podklad pro rozhodnutí žalovaného. Stěžovatel předně namítá, že si žalobce již dopředu učinil názor, že shromáždění neorganizuje svolavatel, ale jeho prostřednictvím organizace NO. Usuzuje tak z otázky, na kterou měl znalec žalobci ve svém posudku odpovědět a která zní: „*Zda nápisy Národní odpor a související symbolika a propagace internetové adresy www.odpor.org mohou souviset s nějakou organizací, která popírá nebo omezuje osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení nebo k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti z těchto důvodů anebo která se dopouští násilí anebo navazuje na dědictví hitlerovského nacismu takovým způsobem, který je možné pokládat za hrubě neslušný*“. Pokud měl žalovaný pochybnosti o tom, zda se Národní odpor podílí na organizaci shromáždění, měl se obrátit na svolavatele, to se však nestalo. Kritizuje také obsah posudku, zvláště pak to, že termínu Národní odpor posudek věnuje pouze jednu větu: „*Symbolika i odkazy na stránky Národní odpor a s vysokou pravděpodobností i nápisy Národní odpor odkazují k organizaci, která je na základě informací Ministerstva vnitra ČR zařaditelná mezi neonacistické organizace*.“ Toto tvrzení se navíc neopírá o žádné důkazy. Žalobce má za to, že znalecký posudek nijak neprokázal souvislost NO s neonacismem, neprokázal ani faktickou existenci organizace NO ani souvislost prvomájové demonstrace v Brně s neonacismem. Podle názoru stěžovatele je posudek natolik nepřesvědčivý, postrádá logické souvislosti a jasný závěr, že si žalovaný měl vyžádat revizní znalecký posudek, který by na danou otázku odpověděl jasně a přesvědčivě.

[20] Třetí část žaloby se týká údajně nezákonného postupu žalovaného při „*zákazu shromáždění*“. Stěžovatel žalovanému vytýká, že rozhodl o „*zákazu*“ shromáždění těsně před jeho začátkem, ačkoli již musel vědět dříve, že ho hodlá zakázat, neboť již měl k dispozici zmíněný znalecký posudek. Tím dle jeho názoru žalovaný nejen vážně ohrozil zdraví účastníků a veřejnou bezpečnost, ale také došlo ke škodám na majetku a zdraví a byl narušen veřejný zájem. Žalobce má za to, že žalovaný nereagoval na nabídku svolavatele

(učiněnou ještě před zahájením demonstrace), že vybrané účastníky, kteří mají „závadné symboly“, vyzve k jejich odstranění, aby mohlo shromáždění proběhnout. Tvrdí, že došlo k porušení ustanovení § 12 odst. 5 Zákona, neboť shromáždění, které bylo oznámeno a nebylo zakázáno, může být rozpuštěno pouze tehdy, jestliže se podstatně odchýlilo od oznámeného účelu takovým způsobem, že v průběhu shromáždění nastaly okolnosti, které by odůvodnily jeho zákaz. V daném případě shromáždění ještě nezačalo a svolavatel se navíc všemožně snažil spolupracovat s žalovaným, aby shromáždění proběhnout mohlo. Žalobce dále tvrdí, že byl porušen i § 12 odst. 1 Zákona, který ukládá zástupci úřadu, aby nejprve vyzval svolavatele k ukončení shromáždění a poskytl mu dostatečný čas k provedení příslušných opatření. Teprve potom může přistoupit k vlastnímu rozpuštění. V daném případě ale svolavatel podle svých slov k ukončení shromáždění vyzván nebyl a o jeho ukončení se dozvěděl až zpětně.

[21] Nezákonnost postupu žalovaného shledává stěžovatel také v tom, že sdělení o rozpuštění shromáždění a upozornění na následky neuposlechnutí této výzvy musí být učiněno takovým způsobem, aby bylo účastníkům srozumitelné a aby se s ním mohli všichni účastníci seznámit. Žalovaný však svou výzvu dle názoru žalobce pronesl pouze k prvním řadám průvodu, který byl seřazen do dlouhého zástupu. Navíc v rozporu s ustanovením § 12 odst. 6 Zákona nebyl ani proveden zákrok proti jednotlivým pachatelům – účastníkům průvodu se závadnými symboly a byl zvolen postup úplného zákazu celého shromáždění, bez ohledu na řadu jiných účastníků, kteří tyto symboly nenesli.

[22] Stěžovatel dále tvrdí, že postupem žalovaného bylo zasaženo do jeho základního práva shromažďovat se, které zaručuje čl. 19 Listiny základních práv a svobod, čl. 11 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 21 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

[23] V závěru žaloby stěžovatel uvádí, že mu v rozporu se Zákonem nebylo vydáno písemné vyhotovení rozhodnutí, a to ani po opakované urgenci, čímž vznikají pochybnosti o jeho samotné existenci a o jeho legálnosti a vymahatelnosti. Žalovaný také odmítl žalobci vydat potvrzení o tom, že o písemné vyhotovení rozhodnutí žádal.

[24] Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že žádné rozhodnutí o zákazu shromáždění nevydal a žaloba tak směřuje proti neexistujícímu rozhodnutí. Pokud by žaloba směřovala proti rozhodnutí o rozpuštění shromáždění, takové rozhodnutí se nevydává, nevyhotovuje se v písemné podobě a nedoručuje se účastníkům. Žalovaný tvrdí, že postupoval v souladu s ustanovením § 12 odst. 1 Zákona, neboť „*svolavatel byl zástupcem úřadu vyzván k rozpuštění shromáždění přímo v místě jeho konání za použití zvukové techniky. Zástupce sdělil důvody k rozpuštění shromáždění, a to že se shromáždění podstatně odchýlilo od oznámeného účelu, vyzval shromáždění, aby se pokojně rozešlo a dále zástupce úřadu upozornil na následky neuposlechnutí této výzvy.*“ Žalovaný má za to, že v souvislosti s výzvou ve smyslu § 12 odst. 1 Zákona zástupci úřadu nevzniká povinnost vydat rozhodnutí, či jej vyhotovit v písemné podobě nebo doručovat. Ustanovení § 11 zákona se na výzvu zástupce úřadu nevztahuje, neboť nemá povahu správního rozhodnutí. Proti rozpuštění shromáždění mohl žalobce využít ustanovení § 13 Zákona a podat

námítky k soudu. Žalobce však lhůtu k jejich podání zmeškal, podanou žalobu za námítky považovat nelze.

[25] Žalovaný se vyjádřil ke spojení konaného shromáždění s organizací NO. Účastníci shromáždění měli na svých oděvech nápisy NO, stejné heslo bylo i na transparentu neseném v čele průvodu. Průvod nesl vlajky v černo-červeno-bílých barvách. Ze znaleckého posudku dr. M. vyplývá, že nápisy NO a související symbolika s vysokou pravděpodobností odkazují na organizaci, která je Ministerstvem vnitra zařazena mezi neonacistické organizace. Označení NO považuje žalovaný za „zakázané“. Propojení shromáždění s touto organizací dokládá i pozvánkou na předmětné shromáždění, která byla uveřejněna na webových stránkách www.odpor.org, přičemž místo i čas konání bylo shodné a pozvánka vyzývala k donesení vlajek a transparentů s heslem NO. Že se jednalo o tutéž organizaci a totéž shromáždění dovozuje z toho, že dne 1. 5. 2007 se na území Brna nekonalo žádné jiné shromáždění, které by bylo vybaveno symbolikou NO.

[26] Žalovaný dále uvedl, že postupoval v souladu se Zákonem, když shromáždění rozpustil, neboť se odchýlilo od oznámeného účelu takovým způsobem, že v průběhu shromáždění nastaly okolnosti, které by odůvodnily jeho zákaz dle ustanovení § 10 odst. 1 Zákona. Za tyto okolnosti považuje žalovaný fakt, že se účastníci použitím symboliky, vlajek a nápisů NO na oblečení a transparentech a skandováním hesla NO přihlásili k příslušnosti k této organizaci. Přitom už při samotném formování průvodu byl svolavatel upozorněn, že pokud nebudou tyto symboly a nápisy odstraněny, shromáždění bude rozpuštěno. K výzvě k rozpuštění shromáždění použil žalovaný megafon, aby ji slyšely i poslední řady průvodu. Ustanovení § 12 odst. 1 Zákona dle názoru žalovaného neukládá zástupci úřadu povinnost poskytnout shromáždění dostatečný časový prostor k rozejití se. Zástupce úřadu má povinnost vyzvat shromáždění, aby se pokojně rozešlo. Žalovaný tak bezesbýtku splnil všechny povinnosti, které mu ze Zákona vyplývají. Svolavatel po výzvě k ukončení neučinil žádná opatření, aby se účastníci rozešli, shromáždění naopak pokračovalo v pochodu, mávalo transparenty a provolávalo hesla.

[27] Krajský soud v Brně napadeným rozsudkem rozhodl, že shromáždění bylo rozpuštěno v souladu se Zákonem. Soud dospěl k názoru, že projevy účastníků shromáždění spočívající v provolávání hesla NO a užívání jiné symboliky odkazující na tuto organizaci jsou výzvou k popírání nebo omezování osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení nebo k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti z těchto důvodů ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) Zákona.

[28] Při posuzování toho, zda byly splněny formální podmínky rozpuštění shromáždění, je třeba vycházet z celkového obsahu jednání žalovaného. Z provedeného dokazování je zřejmé, že svolavatel shromáždění byl žalovaným upozorněn na skutečnost, že shromáždění bude ukončeno, pokud neodstraní vlajky organizace NO. Podle názoru soudu tak žalovaný splnil svou povinnost a svolavatele upozornil na to, že za daných okolností nelze shromáždění konat a je nutné ho ukončit, jinak hrozí jeho rozpuštění. Svolavatel toto upozornění náležitě nerefletoval a přímo žalovanému oznámil, že shromáždění bude pokračovat („Vyjdeme za 10 minut.“). Soud vzal dále za prokázané, že účastníci shromáždění se symboly NO vyšli po ulici Bašty směrem k ulici Masarykova a že

žalovaný jim za pomoci megafonu oznámil, že se shromáždění odchýlilo od oznámeného účelu a směřuje k omezení lidských práv a svobod a že ho proto považuje za ukončené. Fakt, že žalovaný použil místo slov „rozpuštění shromáždění“ slova „ukončení shromáždění“, nelze dovodit, že by se jednalo o nezákonné rozpuštění shromáždění. Komunikaci, při které svolavatel se žalovaným vyjednával o podmínkách, za kterých by shromáždění mohlo pokračovat, vyložil soud jako snahu o to, aby se účastníci pokojně rozešli, bez toho, aby proti nim zasáhly jednotky Policie ČR. Soud má rovněž za to, že žalovaný dostal své povinnosti vysvětlit důvody rozpuštění, tj. že shromáždění směřuje k omezení lidských práv a svobod. Skutečnost, že směřování k omezení lidských práv a svobod, spatřuje v propagaci organizace NO, totiž jednoznačně vyplývá z komunikace mezi svolavatelem a žalovaným. Ke sdělení o ukončení shromáždění byl použit megafon, takže se s ním mohli seznámit všichni účastníci.

[29] Soud nepřisvědčil námitce žalobce, že znalecký posudek vůbec neprokázal souvislost NO s neonacismem, ani faktickou existenci organizace NO, ani souvislost prvomájové demonstrace v Brně s neonacismem. Podle jeho názoru je ze znaleckého posudku zřejmé, že NO se hlásí k neonacismu a k násilným metodám prosazení politických zájmů. Dále z posudku vyplývá, že neonacismus obecně hlásá koncepci rasistického boje a nadřazenost bílých árijských národů. Nenávistně se staví proti Romům, Židům a přistěhovalcům, především ne-bílé barvy pleti. Často vystupuje proti homosexuálům a dalším skupinám, které z jeho pohledu škodí rase a národu. Pokud stěžovatel nesouhlasil se závěry znaleckého posudku, měl možnost kdykoli v průběhu řízení doložit znalecký posudek, který by je vyvrátil či zpochybnil. Vzhledem k tomu, že tak neučinil, neměl soud důvod nechat vypracovat revizní znalecký posudek. Soud také odmítl námitku žalobce, že nápisy a provolávání hesla Národní odpor měly za cíl vyjádřit odpor českého národa proti kapitalismu.

[30] Soud nevyhověl ani námitce žalobce, že bylo narušeno jeho základní politické právo shromáždovat se chráněné čl. 19 Listiny, čl. 11 Úmluvy a čl. 21 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Podle názoru soudu bylo postupováno v souladu s těmito normami, protože připouští možnost omezení výkonu tohoto práva v případech stanovených zákonem a potřebných k ochraně práv a svobod jiných či ochraně veřejného pořádku, což bylo v posuzovaném případě nezbytné.

[31] V závěru rozsudku se soud vyjádřil k nutnosti vyhotovit rozhodnutí o rozpuštění shromáždění v písemné podobě a dospěl k názoru, že taková povinnost ze Zákona úřadu nevyplývá, neboť jak vyplývá z logiky věci, takové rozhodnutí je činěno ústně v místě shromáždění a soudní přezkum je zajištěn obrazovým a zvukovým záznamem takového rozhodnutí.

V. Vlastní argumentace Nejvyššího správního soudu

[32] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil, zda kasační stížnost splňuje formální náležitosti podle soudního řádu správního. Konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo, a jde o rozhodnutí, proti kterému je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel rovněž splňuje

podmínku povinného právního zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatel v kasační stížnosti namítá důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[33] Protože stížnost splňuje všechny formální náležitosti, zabýval se zdejší soud hodnocením její důvodnosti a vycházel při tom zejména z:

- čl. 19 Listiny, podle kterého je právo pokojně se shromážďovat zaručeno. Toto právo lze omezit zákonem v případech shromáždění na veřejných místech, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, ochranu veřejného pořádku, zdraví, mravnosti, majetku nebo pro bezpečnost státu. Shromáždění však nesmí být podmíněno povolením orgánu veřejné správy;

- čl. 11 odst. 1 Úmluvy, podle kterého má každý právo na svobodu pokojného shromáždění. Na výkon tohoto práva nemohou být uvalena žádná omezení kromě těch, která stanoví zákon a jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných;

- § 10 odst. 1 Zákona, podle kterého úřad, jemuž bylo shromáždění oznámeno, ho zakáže, jestliže by oznámený účel shromáždění směřoval k výzvě a) popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení nebo k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti z těchto důvodů; b) dopouštět se násilí nebo hrubé neslušnosti; c) jinak porušovat ústavu a zákony;

- § 12 odst. 1 Zákona, podle kterého jestliže se shromáždění koná, ačkoliv bylo zakázáno, zástupce úřadu vyzve svolavatele, aby shromáždění neprodleně ukončil. Pokud svolavatel neučiní účinná opatření, aby se účastníci pokojně rozešli, sdělí zástupce úřadu účastníkům, že shromáždění je rozpuštěno a vyzve je, aby se pokojně rozešli. Sdělení musí obsahovat důvody k rozpuštění a upozornění na následky neuposlechnutí této výzvy a musí být učiněno takovým způsobem, aby bylo účastníkům srozumitelné a aby se s ním všichni účastníci shromáždění mohli seznámit;

- § 12 odst. 5 Zákona, podle kterého shromáždění, které bylo oznámeno a nebylo zakázáno, může být způsobem uvedeným v odstavci 1 rozpuštěno, jestliže se podstatně odchýlilo od oznámeného účelu takovým způsobem, že v průběhu shromáždění nastaly okolnosti, které by odůvodnily jeho zákaz podle § 10 odst. 1 nebo nebyly splněny povinnosti účastníků shromáždění podle § 7 odst. 3 a 4 Zákona.

V. 1) Věcné důvody pro rozpuštění

[34] Soud se nejprve zabýval námitkou stěžovatele, že nebyly dány věcné důvody pro rozpuštění shromáždění z důvodů předvídaných ustanovením § 10 odst. 1 Zákona. K tomu uvádí, že se neztotožnil s názorem krajského soudu, že projevy účastníků spočívající v provolávání hesla „Národní odpor“ a užívání jiné symboliky odkazující na tuto organizaci jsou výzvou k popírání nebo omezování osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ nebo politické nebo jiné smýšlení,

náboženské vyznání a sociální postavení nebo k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti z těchto důvodů ve smyslu tohoto ustanovení. Z provedeného dokazování totiž vyplynulo, že účastníci provolávali heslo Národní odpor; o žádných jiných heslech se žalovaný ale ani krajský soud ve svých rozhodnutích nezmiňovali. Provolávání jiných hesel, které by se daly považovat za výzvu ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. a) Zákona, přitom neplyne ani z audiovizuálního záznamu akce, který byl jako důkaz proveden před krajským soudem. Nejvyšší správní soud vychází z toho, že pojem „výzva“ je třeba vykládat jako projev, kterým se vybízí k určitému chování, v tomto případě k popírání nebo omezování práv osob na základě rozlišování podle jejich osobnostních charakteristik. Samotné provolávání hesla Národní odpor - a to ani v kontextu znaleckého posudku dr. M. M. a závěrů MV ČR o neonacistické podstatě tohoto hnutí - nemůže být za takovou výzvu považováno, neboť k žádnému jednání nikoho nevybízí.

[35] Zdejší soud má však za to, že provoláváním hesla Národní odpor a nošením symbolů tohoto hnutí může za určitých okolností dojít k porušení zákonů ČR, resp. k naplnění skutkové podstaty trestného činu podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka dle ustanovení § 260 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, případně trestného činu veřejného projevovalí sympatií k takovému hnutí dle § 261 trestního zákona. Zdejší soud dospěl již ve svém rozsudku ze dne 17. února 2010, sp. zn. Pst 1/2009, k závěru, že *„Národní odpor skutečně představuje neregistrovanou radikální neonacistickou organizaci, která je rozhodující součástí krajně pravicové politické scény.“* Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2006, sp. zn. 5 Tdo 79/2006, pak plyne, že NO představuje neonacistické hnutí, které hlásá stanoviska a zastává postoje zjevně neslučitelné se zachováním práv a svobod všech lidí, zejména práva na existenci a rovné postavení národnostních a rasových menšin (čl. 1, 3 odst. 1, 24 a 25 Listiny). K obdobným závěrům dospěl Krajský soud v Brně, který ve svém usnesení ze dne 31. března 2009, sp. zn. 4 To 98/2009, potvrdil rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 5. listopadu 2008, sp. zn. 3 T 179/2008. V tomto usnesení krajský soud uvedl, že není pochyb, že NO *„je takovým hnutím, které je decentralizované, bez centrálního vedení nebo jednoho vůdce, fungující na principu kooperace jednotlivých lokálních autorit, kdy jednotlivé akce jsou na lokální úrovni koordinovány.“* Krajský soud tak potvrdil názor městského soudu, že se jedná o hnutí decentralizované *„do různých buněk, jejich členové však o sobě vědí, vzájemně se setkávají a společné akce pořádají...“*. Krajský soud se ztotožnil s názorem městského soudu rovněž v tom, že NO je hnutím směřujícím k potlačení práv a svobod člověka a hlásající národnostní a rasovou zášť vůči odlišným skupinám lidí ve smyslu ustanovení § 260 tehdy platného trestního zákona. Soud přitom uvedl, že tento závěr není potřeba odborných znalostí a postačuje *„paměť, zejména historická, tolerantnost a uznávat podstatu života, kterou je mnohost, četnost a rozdílnost.“* Potvrdil tak názor městského soudu, že NO představuje organizaci zastřešující neonacistickou scénu v ČR a hlásající stanoviska a zastávající postoje zjevně neslučitelné se zachováním práv a svobod lidí. Barevná symbolika NO má vztah k historickým fenoménům německého nacionálního socialismu a poválečného neonacismu.

[36] Ustanovení § 10 odst. 1 písm. c) Zákona předvídá, že shromáždění lze zakázat/rozpustit, pokud jeho účel směřuje k výzvě porušovat ústavu nebo zákony. Pokud tedy k zakazu či rozpuštění postačí, že účel shromáždění vyzývá k porušování ústavy či zákonů, tím spíše k jeho rozpuštění musí vést skutečnost, že se shromáždění trestných činů

dopouští. Zákon navíc v § 12 odst. 6 zná i samostatný důvod pro rozpuštění shromáždění, který spočívá v tom, že jeho účastníci páchají trestné činy a nápravu se nepodařilo zjednat jiným způsobem. Z výše citovaného rozsudku Městského soudu v Brně sp. zn. 3 T 179/2008 a z usnesení Krajského soudu v Brně sp. zn. 4 To 98/2009, kterým byl první rozsudek potvrzen, vyplývá, že nejméně sedm účastníků předmětného shromáždění včetně zástupce svolavatele bylo v souvislosti se svým jednáním na shromáždění uznáno vinnými ze spáchání trestného činu dle § 260 odst. 1 trestního zákona a odsouzeno k nepodmíněným (v 5 případech) či podmíněným (ve 2 případech) trestům odnětí svobody. Nad to ze záznamu průběhu shromáždění vyplývá, že heslo Národní odpor provolávala drtivá většina účastníků akce a většina z nich na sobě měla symboly tohoto hnutí, případně nesla vlajky v jeho barvách. Zdejší soud za situace, kdy trestní soudy dospěly k závěru o vině a trestu, nemůže vyslovovat pochybnosti o tom, že na předmětném shromáždění k páchání této trestné činnosti skutečně docházelo, a to dokonce v míře, která vylučovala zásah proti všem jednotlivým pachatelům. Policejní zákrok vůči každé osobě podezřelé z veřejného vyjadřování podpory hnutí dle § 261 trestního zákona, případně podporování a propagace hnutí ve smyslu § 260 trestního zákona totiž po zahájení demonstrace nebylo reálně možné provést vzhledem k vysokému počtu takových osob a k ostatním povinnostem, které zasahující policisté na místě měli. Zdejší soud proto dospěl k názoru, že k rozpuštění shromáždění došlo ze zákonných důvodů, a to z důvodu předvídaného ustanovením § 10 odst. 1 písm. c) Zákona, jakkoli je tento důvod jiný, než proklamoval žalovaný i krajský soud.

V. 2) Formální náležitosti rozpuštění

[37] Zdejší soud se dále zabýval další námitkou stěžovatele a přezkoumal, zda předmětné shromáždění bylo rozpuštěno v souladu s formálními požadavky danými Zákonem. Při posuzování této otázky soud nepřehlédl, že žalovaný k rozpuštění přistoupil bez toho, aby svolavatele vyzval k ukončení shromáždění a počkal, zda učiní potřebné kroky, aby se účastníci pokojně rozešli, jak Zákon předvídá. Žalovaný nejen přímo na shromáždění, nýbrž i při další komunikaci se soudy, zcela pomíjí, že ustanovení § 12 odst. 1 Zákona předvídá dvě různé cesty vedoucí k zakončení závadného shromáždění. První fází je ukončení, které se na popud zástupce úřadu koná v režii svolavatele, ve druhé fázi pak může dojít k rozpuštění, při kterém již dochází k přímé výzvě zástupce úřadu a může dojít i k zákroku policie. Z audiovizuálního záznamu je zřejmé, že žalovaný nepostupoval v souladu se Zákonem, když megafonem oznámil, že je shromáždění ukončené a vyzval svolavatele, aby se rozešli. Pokud prohlášení žalovaného bylo sdělením o rozpuštění shromáždění, tak žalovaný pochybil, když nejprve svolavatele nevyzval k tomu, aby shromáždění ukončil sám. Předchozí komunikaci se svolavatelem o podmínkách, za kterých bude moci shromáždění proběhnout, nelze za tuto výzvu považovat. A naopak pokud tímto prohlášením žalovaný teprve vyzýval svolavatele, aby shromáždění neprodleně ukončil, měl mu dát příležitost k přijetí příslušných opatření a v případě, že by tak svolavatel neučinil, měl teprve přistoupit k rozpuštění shromáždění. Žádné další obdobné prohlášení však žalovaný již neučinil, jakkoli svolavatel žádné kroky k ukončení shromáždění neprovedl. Ačkoli zdejší soud konstatoval, že žalovaný v tomto směru nepostupoval zcela v souladu se Zákonem, je toho názoru, že toto pochybení nemá takovou intenzitu, aby odůvodnilo zrušení napadeného rozhodnutí. Jinak řečeno, tato vada není tak zásadní, že by pro ni musel krajský soud předmětné rozhodnutí žalovaného zrušit

ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Jak v případě ukončení shromáždění, tak v případě jeho rozpuštění, totiž shromáždění musí neprodleně skončit a účastníci mají ze Zákona povinnost se rozejít, které však v daném případě prokazatelně nedostáli.

[38] Zdejší soud nepřehlédl ani skutečnost, že po prohlášení žalovaného o rozpuštění shromáždění mezi ním a T. P. docházelo k další komunikaci, která mohla být pro účastníky matoucí a vyvolat v nich mylný dojem, že shromáždění lze dokončit či znovu obnovit. Zde soud podotýká, že jakkoli mohou mít svolavatel nebo účastníci pochybnosti o důvodnosti nebo způsobu ukončení shromáždění, je jejich zákonnou povinností poslechnout výzvu zástupce úřadu nebo policisty. Tím není dotčeno jejich právo obrátit se následně na soud, který rozhodne, zda bylo postupováno v souladu se zákonem. T. P. se však bez ohledu na prohlášení žalovaného snažil dále pokračovat v rozpuštěném shromáždění, ačkoli musel vědět, že nic takového není v souladu se Zákonem možné.

[39] Zdejší soud nepřisvědčil ani námitce stěžovatele, že žalovaný nedostál své povinnosti srozumitelně uvést důvody, které vedly k rozpuštění shromáždění. Žalovaný pomocí megafonu účastníkům sdělil, že se shromáždění odchýlilo od oznámeného účelu a směřuje k omezení lidských práv a svobod. Z audiovizuálního záznamu je zřejmé, že svolavateli žalovaný zároveň sdělil, že za problematické považuje, že účastníci nesou vlajky a transparenty s nápisem Národní odpor. Účastníci o tom byli prostřednictvím svolavatele informováni také, protože ze záznamu je zřejmé, že někteří z nich se snaží tyto nápisy odstranit. Zástupce žalovaného použil k vyhlášení svého rozhodnutí megafon, což zdejší soud považuje za způsob, který postačil k tomu, aby se s ním seznámili všichni účastníci shromáždění, kteří se tou dobou nacházeli v ulici Bašty.

V. 3) Přiměřenost zásahu

[40] Kromě podmínek kladených na rozpuštění shromáždění obsažených v ustanoveních § 10 a § 12 Zákona musí dle čl. 19 Listiny a čl. 11 Úmluvy zásah do práva shromažďovacího splňovat i další kritéria. Předně musí jít o opatření předvídané zákonem. O splnění této podmínky v daném případě není pochyb, neboť rozpuštění shromáždění předvídá Zákon ve výše citovaných ustanoveních. Druhou podmínkou je, aby zásah sledoval alespoň jeden z vyjmenovaných cílů, pro který lze právo sdružovat se omezit. V tomto případě je tímto cílem ochrana práv a svobod druhých, a to především práv příslušníků etnických, náboženských či sexuálních menšin, vůči kterým se NO ostře vymezuje, především pak jejich právo nebýt diskriminován a nebýt vystaven projevům nenávisti. Rasistický projev také útočí na lidskou důstojnost těch, proti kterým je namířen. Konflikt mezi právem shromažďovat se, resp. vyjadřovat své názory, a právem, v jehož zájmu ho lze omezit, se pak řeší hledáním rovnováhy mezi nimi na základě kritéria proporcionality a nezbytnosti zásahu do shromažďovacího práva či svobod projevu.

[41] Zdejší soud při svém rozhodování přihlížel i k judikatuře Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ESLP). Považuje proto za vhodné na tomto místě připomenout obecné principy, na kterých jsou jeho rozhodnutí k čl. 11 Úmluvy postavena. ESLP chápe svobodu shromažďování a právo jejím prostřednictvím vyjádřit názory jako prvořadou hodnotu demokratické společnosti. Radikální opatření preventivního rázu, kterými je potlačena svoboda shromažďování a projevu, ať se státním orgánům některé názory a slova

mohou zdát jakkoli šokující a nepřijatelná, prokazují demokracii špatnou službu a často ji dokonce ohrožují, to však neplatí v případech podněcování k násilí nebo odmítání demokratických principů, včetně rovnosti všech lidí v důstojnosti. ESLP také opakovaně uvedl, že bez ohledu na svou autonomní roli a samostatnou oblast působnosti musí být článek 11 Úmluvy vykládán také ve světle jejího článku 10. Ochrana názorů a svobody vyjadřovat se je jedním z cílů svobody shromažďování a sdružování obsažené v článku 11. Svoboda projevu představuje jeden z nejdůležitějších základů demokratické společnosti a jednu z hlavních podmínek jejího rozvoje a rozvoje každého jednotlivce. S výhradou odst. 2 čl. 10 Úmluvy se vztahuje nejen na informace nebo myšlenky příznivě přijímané či považované za neškodné či bezvýznamné, ale i na ty, které zraňují, šokují nebo znepokojují: tak tomu chtějí pluralita, tolerance a duch otevřenosti, bez nichž není demokratické společnosti (viz *Handyside proti Spojenému království, rozsudek pléna ze dne 7. 12. 1976, stížnost č. 5493/72, Series A no. 24*). Podobně i svoboda shromažďování tak, jak je zakotvena v čl. 11 Úmluvy, chrání manifestaci, která může znepokojovat nebo pohoršovat osoby, které nesouhlasí s myšlenkami či požadavky, o jejichž propagaci usiluje (viz *Plattform „Arzte für das Leben“ proti Rakousku, rozsudek ze dne 21. 6. 1988, stížnost č. 10126/82, Series A no. 139, § 32*). Přesto však tato dvě práva nejsou neomezená.

[42] Podle ESLP také nelze vyloučit, že program určité organizace může skrývat cíle a záměry odlišné od těch, které veřejně hlásá. Pro ověření, že tomu tak je, musí být program porovnán s činy této organizace a postoji, které zaujímá (viz *Sjednocená komunistická strana Turecka a další proti Turecku, rozsudek velkého senátu ze dne 30. 1. 1998, stížnost č. 19392/92, Reports 1998-I*). Podstatným faktorem, který je třeba vzít v úvahu, je otázka, zda byly učiněny výzvy k použití násilí, povstání nebo jakékoli jiné formě odmítnutí demokratických principů (viz *Strana svobody a demokracie (ÖZDEP) proti Turecku, rozsudek velkého senátu ze dne 8. 12. 1999, stížnost č. 23885/94, ECHR 1999-VIII*). Tam, kde došlo k podněcování k násilí proti jednotlivci nebo veřejnému činiteli nebo části populace, státní orgány při posouzení potřeby zasahovat do svobody projevu požívají větší míry uvážení (viz *Incal proti Turecku, rozsudek velkého senátu ze dne 9. 6. 1998, stížnost č. 22678/93, Reports 1998-IV*).

[43] Národní odpor je hnutí, které hlásá národnostní a rasovou zášť vůči odlišným skupinám lidí. Rasismus je přitom ze své podstaty antidemokratický, odpírá jiným základní práva a svobody. Projevy rasismu jsou zlem, jsou emoční přípravou budoucího násilí. V civilizované společnosti je třeba najít určitou racionalizaci pro činy, které ubližují jiným, a prezentovat je jako činy dobré. Rasistická pseudofilosofie a pseudověda poskytuje vysvětlení a důvod pro takové činy, neboť považuje lidi s jinou barvou pleti, jiné etnické příslušnosti apod. za biologicky a kulturně méněcenné, za podlidi. Každá rasistická propaganda je „těhotná“ násilím. Rasistická ideologie byla vymyšlena pro to, aby odůvodňovala násilí. (viz *B. Repík: Svoboda projevu versus rasismus ve štrasburské judikatuře, Trestněprávní revue, č. 2/2004*) Zvažoval-li soud otázku, zda bylo nezbytné v naší demokratické společnosti zasáhnout do shromažďovacího práva hnutí, které se k rasistické ideologii otevřeně hlásí, dospěl k názoru, že tento zásah byl nezbytný v zájmu ochrany lidské důstojnosti příslušníků menšin, na které NO útočí.

[44] Soud dále posoudil, zda je možné tento zásah považovat za přiměřený. Měl přitom na paměti, že alternativou k rozpuštění shromáždění byl v daném případě pouze zákrok

vůči jednotlivým pachatelům trestných činů. Jak již ale soud poukázal výše, tento postup přestal být možným ihned po začátku demonstrace, a to kvůli vysokému počtu osob, vůči kterým by bylo třeba zasáhnout, a důvodnou zaneprázdněností policie. Výše uvedená judikatura ESLP hovoří o tom, že řádnému naplňování čl. 11 se přičí radikální opatření preventivního rázu. V posuzovaném případě měl žalovaný řadu důvodných indicií napovídajících, že shromáždění by mohlo být zneužito pro šíření myšlenek NO. Přesto nepřistoupil k preventivnímu zákazu shromáždění, ale vyčkal, zda se tyto obavy přetaví ve skutečnost, teprve potom přistoupil k rozpuštění shromáždění. Zdejší soud proto nemá pochyby o tom, že rozhodnutí žalovaného bylo přiměřené.

[45] Nad to Evropská komise pro lidská práva ve svém *rozhodnutí z 11. října 1979 ve věci Glimmerveen a Hagenbeek proti Nizozemí* dospěla k závěru, že stěžovatelé, kteří rozšiřují myšlenky diskriminace na základě rasových nebo etnických důvodů, se nemohou dovolávat ochrany čl. 10 Úmluvy. Obdobně se stěžovatel nemůže dovolávat ochrany svého práva pokojně se shromažďovat, pokud shromáždění využívá k nepřímé propagaci svých rasistických názorů. Brání tomu čl. 17 Úmluvy, podle kterého nic v Úmluvě nemůže být vykládáno tak, jako by dávalo státu, skupině nebo jednotlivci právo vyvíjet činnost nebo dopouštět se činů zaměřených na zničení kteréhokoli ze zde přiznaných práv a svobod nebo na omezování těchto práv a svobod ve větším rozsahu, než tato Úmluva stanoví.

V. 4) Další námitky stěžovatele

[46] Soud nepřisvědčil ani námitce stěžovatele, že krajský soud vycházel ze znaleckého posudku dr. M. M., který ale již v současnosti není znalcem. K tomu je třeba uvést, že znalecký posudek si objednal žalovaný pro potřeby vydání rozhodnutí ve věci předmětného shromáždění. V době, kdy byl posudek zpracováván, dr. M. byl zapsán do seznamu znalců a splňoval všechna potřebná kritéria. V navazujícím soudním řízení již nebylo se znaleckým posudkem nakládáno jako se znaleckým posudkem ve smyslu § 127 o. s. ř., nýbrž jako s listinným důkazem, který podléhá plnému hodnocení ze strany soudu. Pokud stěžovatel se závěry „znaleckého posudku“ nesouhlasil, měl plnou možnost vyvrátit nebo zpochybnit tvrzení v něm obsažená předložením jiného důkazu, případně podat návrh na vypracování vlastního znaleckého posudku.

[47] Stěžovatel dále soudu první instance vytýká, že při rozhodování vycházel z informací MV ČR, ze stanoviska České rady pro oběti nacismu a z výstupu projektu občanského sdružení Tolerance, ačkoli se nejedná o instituce, které by mohly podávat relevantní nestranné informace, použitelné jako důkaz. Konečně ani této námitce Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. Dle ustanovení § 125 o. s. ř. jsou totiž jako důkazní prostředky přípustné jakékoli prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Z § 132 pak vyplývá, že soud hodnotí důkazy podle své úvahy. Pokud krajský soud při rozhodování vycházel i z vyjádření výše jmenovaných organizací a podrobil je svému hodnocení, jak z rozsudku vyplývá, nelze to vnímat jako procesní pochybení.

[48] Stěžovatel založil do spisu znalecký posudek dr. Z. Z. z oboru historie a politologie, a žádá ho provést jako důkaz v rámci projednání kasační stížnosti u jednání. V souladu

s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud nicméně nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. Protože důkaz byl uplatněn až po vydání napadeného rozhodnutí, přičemž z povahy věci je zřejmé, že mohl být uplatněn již v řízení před krajským soudem, zdejší soud jej neprovedl a nepřihlížel k němu. Za této situace proto ani nenařídil jednání.

VI. Shrnutí

[49] Na základě výše provedené argumentace dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že pokud Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že shromáždění svolané stěžovatelem bylo rozpuštěno v souladu se zákonem, nešlo o nesprávné posouzení právní otázky.

[50] Soud neshledal důvodnou ani námitku dle § 103 odst. 1 písm. b), neboť žádná z námitek vznesených stěžovatelem nenaznačuje, že by řízení trpělo takovou vadou, pro kterou by bylo nutné rozhodnutí žalovaného zrušit.

[51] Stejně tak soud nepřisvědčil námitce, že rozsudek je nepřezkoumatelný z důvodu nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů.

[52] Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému Úřadu městské části města Brna, Brno - střed, náklady nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. února 2010

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu